

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра фінансів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету (директор ННІ)

Діброва А.Д.

Протокол №9 від “15” червня 2021 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри фінансів

Протокол №9 від “10” червня 2021р.

Завідувач кафедри

Давиденко Н.М.

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП 073 «Менеджмент»

«Адміністративний менеджмент»

Гарант ОП

Ковтун О.А.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фінансовий менеджмент

спеціальність **073 – «Адміністративний менеджмент»**

освітня програма **«Менеджмент»**

Факультет **Економічний**

Розробники: **доцент кафедри фінансів, к.е.н., доц. Буряк А.В.**

Розробники: к.е.н., доц.. Буряк А.В.

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни
Фінансовий менеджмент

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<u>Магістр</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Спеціальність	<u>073 «Адміністративний менеджмент»</u> (шифр і назва)	
Освітня програма	<u>073 «Менеджмент»</u>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	75	
Кількість кредитів ECTS	2,5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки		2
Семестр		3
Лекційні заняття		6 _ год.
Практичні, семінарські заняття		6 _ год.
Лабораторні заняття		- год.
Самостійна робота		63 год.
Самостійна робота під керівництвом		
Індивідуальні завдання		- год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	_____ год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування у студентів сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань у галузі управління фінансами підприємств, практичних навичок їх застосування у різних напрямках фінансової діяльності.

Завданнями вивчення дисципліни є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- сутності, мети та функцій управління фінансами підприємств;
- методологічних засад організації управління фінансовою діяльністю підприємств і його методичного інструментарію; «розроблення фінансової стратегії підприємств у взаємозв'язку із місією та загальною корпоративною стратегією їх розвитку;
- управління формуванням та ефективним використанням активів і капіталу підприємств як у цілому, так і по окремих їх видах;
- основ управління інвестиціями підприємств для забезпечення реалізації стратегії їх розвитку;
- управління грошовими потоками підприємств з метою забезпечення їх платоспроможності та фінансової стійкості;
- управління фінансовими ризиками підприємств по окремих видах фінансових операцій та напрямках фінансової діяльності;
- основ антикризового фінансового управління підприємствами, спрямованого на відновлення їх фінансової рівноваги у процесі розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- **знати:** мету і завдання, стратегію і тактику фінансового менеджменту; функції і принципи фінансового менеджменту; необхідність і значення обліку часових факторів при прогнозуванні фінансових потоків; основні підходи до управління прибутком; структуру капіталу підприємства; показники, що характеризують стан капіталу; сутність і основні напрямки фінансового управління інвестиційною діяльністю; основні методи фінансового прогнозування і планування; поняття та основні підходи до проведення фінансової санації з позиції ефективного фінансового управління.

- **вміти:** приймати стратегічні і тактичні рішення в галузі фінансового менеджменту, що враховують вартість грошей у часі; управляти активами і пасивами підприємства, управляти прибутком від різних видів фінансово-господарської діяльності; оцінювати вартість капіталу від різних джерел; управляти розміщенням оборотного капіталу, дебіторською заборгованістю; управляти грошовим потоками, реальними і фінансовими інвестиціями; управляти ризиками та їх наслідками; оцінювати фінансові результати діяльності підприємства; здійснювати антикризове управління фінансами підприємств

Набуття компетентностей:

- **загальні компетентності (ЗК):**

ЗК 3 Навички використання інформаційних та - комунікаційних технологій

- **фахові (спеціальні) компетентності (ФК):**

СК 1 Вміння обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, у тому числі у відповідності до міжнародних стандартів;

СК 4 Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів в організації;

СК 9 Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансового менеджменту

Тема лекційного заняття 1. Теоретико–методологічні засади фінансового менеджменту

Сутність фінансового менеджменту. Необхідність і значення фінансового менеджменту. Цілі й задачі, стратегія і тактика фінансового менеджменту. Поєднання стратегії і тактики фінансового менеджменту. Методи і прийоми фінансового менеджменту.

Функції й принципи фінансового менеджменту. Об'єкти фінансового управління. Базові показники, що використовуються у фінансовому менеджменті. Механізм реалізації фінансового менеджменту.

Тема лекційного заняття 2. Система забезпечення фінансового менеджменту

Поняття фінансової служби підприємства. Основні напрямки фінансової роботи на підприємствах. Приблизна структура фінансового відділу. Задачі фінансової служби. Функції фінансового менеджера.

Внутрішні і зовнішні джерела інформаційного забезпечення фінансового менеджменту. Показники фінансового і управлінського обліку підприємства. Поняття фінансової звітності. Користувачі фінансової звітності. Вимоги до фінансової звітності. Характеристика форм фінансової звітності. Моніторинг фінансової діяльності підприємства.

Фінансовий контролінг невід'ємна підсистема фінансового менеджменту. Принципи побудови і функції фінансового контролінгу. Загальні і специфічні методи фінансового контролінгу та їх застосування. Облікова політика підприємства. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень.

Тема лекційного заняття 3. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Вплив інфляції на зміну вартості грошей. Ризик і його вплив на зміну вартості грошей.

Фактори, що визначають зміну вартості грошей у часі. Напрями застосування концепції вартості грошей у часі. Компаундування і дисконтування вартості грошей.

Майбутня вартість грошей та її сутність. Розрахунок майбутньої вартості грошей. Розрахунок майбутньої вартості грошей з урахуванням анюїтетів. Нарахування складних процентів. Таблиці для визначення процентного фактора при розрахунках майбутньої вартості грошей.

Теперішня вартість грошей і її сутність. Розрахунок теперішньої вартості грошей. Розрахунок теперішньої вартості анюїтетів. Теперішня вартість і ставки дисконта. Теперішня вартість різних грошових потоків. Теперішня вартість довічної ренти. Таблиці для визначення процентного фактора при розрахунках теперішньої вартості грошей.

Змістовий модуль 2. Управління активами та капіталом підприємства

Тема лекційного заняття 1. Управління грошовими потоками на підприємстві

Поняття, види та значення грошових потоків для підприємства. Класифікація грошових потоків. Визначення термінів, які використовуються при складанні Звіту про рух грошових коштів Н(С)БО. Види господарської діяльності для складання Звіту про рух грошових коштів. Алгоритм розрахунку руху грошових коштів.

Аналіз грошових потоків підприємства. Методи аналізу грошових потоків. Складові грошових потоків за видами діяльності.

Управління грошовими потоками. Причини недостатності грошових

коштів на підприємстві. Прогнозний бюджет грошових коштів. Оптимальний рівень готівки. Модель Баумоля. Модель Міллера – Орра. Джерела фінансування.

Тема лекційного заняття 2. Управління прибутком

Зміст і задачі управління прибутком. Системний підхід до управління прибутком. Інформаційна база управління прибутком.

Управління прибутком від різних видів фінансово-господарської діяльності. Фактори, що впливають на формування прибутку від реалізації продукції. Управління формуванням собівартості. Управління затратами на оплату праці. Варіанти розрахунку прибутку. Ризик отримання прибутку. Гранична виручка і граничні витрати. Порог рентабельності.

Розробка цінової політики та її оптимізація на підприємстві. Вплив інфляції на прибуток. Використання форвардних, ф'ючерсних контрактів, опціонів і їх вплив на формування прибутку.

Політика максимізації прибутку підприємств. Операційний ліверідж.

Сутність і задачі управлінням розподілом прибутку. Фактори, що впливають на розподіл балансового прибутку. Вплив на розподіл прибутку системи оподаткування підприємств. Податковий менеджмент суб'єктів господарювання.

Управління розподілом і використанням чистого прибутку. Аналіз розподілу і використання прибутку. Політика розвитку підприємства при використанні прибутку. Дивідендна політика. Капіталізація доходів працівників підприємств як засіб підвищення ефективності управління прибутком.

Тема лекційного заняття 3. Управління оборотним капіталом

Сутність оборотного капіталу і його роль у забезпеченні підприємницької діяльності. Зміст і задачі управління оборотним капіталом. Забезпечення збалансованості матеріальних фінансових ресурсів.

Принципи визначення потреби в оборотному капіталі господарюючого суб'єкта. Оцінка оборотного капіталу.

Управління розміщенням оборотного капіталу. Ліквідність поточних активів. Управління виробничо-матеріальними запасами. Дебіторська заборгованість. Способи управління дебіторською заборгованістю. Управління грошовими коштами та короткостроковими фінансовими вкладеннями.

Управління джерелами формування оборотного капіталу. Власний оборотний капітал і джерела його формування. Визначення обсягу власного оборотного капіталу підприємства. Фактори, що впливають на його обсяг. Політика підприємства відносно формування власного оборотного капіталу.

Використання позичок коштів для формування оборотного капіталу. Фінансовий кредит як основне джерело формування позичкових коштів. Політика залучення фінансових кредитів. Кредитоспроможність суб'єктів господарювання.

Використання залучених коштів. Формування кредиторської заборгованості. Управління кредиторською заборгованістю.

Оптимізація структури джерел формування оборотного капіталу суб'єктів господарювання з урахуванням форми власності й сфери діяльності.

Тема лекційного заняття 4. Вартість та оптимізація структури капіталу

Сутність капіталу підприємства. Показники, що характеризують стан капіталу. Визначення загальної потреби в капіталі. Фактори, що впливають на загальний розмір капіталу. Власний капітал і його формування. Статутний фонд. Резервні та страхові фонди. Цільові фонди. Амортизаційні відрахування. Нерозподілений прибуток.

Позичковий капітал. Довгострокові фінансові зобов'язання. Короткострокові фінансові зобов'язання.

Залучений капітал. Кредиторська заборгованість.

Вартість капіталу. Вартість капіталу як міра прибутковості. Норма капіталу. Базова концепція визначення вартості капіталу. Фінансовий ризик. Вартість власного капіталу. Вартість акціонерного капіталу. Оцінка позик. Оцінка загальної вартості капіталу. Інфляція та ринкова вартість капіталу. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу. Фінансовий ліверідж. Ефект фінансового ліверіджу.

Структура капіталу. Теорія структури капіталу. Фактори, що впливають на структуру капіталу. Оптимізація фінансової структури капіталу. Політика підприємства щодо структури капіталу. Вплив структури капіталу на вартість підприємства.

Тема лекційного заняття 5. Управління інвестиційною діяльністю підприємства

Сутність і значення інвестиційної діяльності підприємства. Форми інвестиційної діяльності. Інвестиції у виробничі фонди. Прямі й портфельні інвестиції. Інвестиції в оборотний капітал. Інноваційна форма інвестицій. Мотивація інвестиційної діяльності. Управління реальними інвестиціями — капіталовкладеннями. Відтворювальна і технологічна структура капітальних вкладень. Розробка й методи оцінки інвестиційних проектів. Критерії відбору. Загальна оцінка інвестиційної привабливості. Ризик в інвестиційній діяльності. Концепція ризику. Класифікація інвестиційних ризиків. Вимір ступеня ризику. Управління зниженням ризиків.

Управління джерелами фінансування капітальних вкладень. Амортизаційна політика підприємства. Прискорена амортизація. Інструменти довготермінового фінансування. Акціонерний капітал. Облігації. Визначення оптимальної структури джерел фінансування капіталовкладень. Прогнозування джерел.

Фінансова інвестиційна діяльність підприємства. Вкладення коштів у цінні папери. Розміщення коштів на депозитних рахунках. Інвестиційний портфель. Принципи формування інвестиційного портфеля. Методи оцінки інвестиційного портфеля з урахуванням ризику. Диверсифікація інвестиційного портфеля. Ризикові інвестиції (венчурний капітал).

Змістовий модуль 3. Фінансовий аналіз та фінансове планування

Тема лекційного заняття 1. Оцінка фінансового стану та фінансове планування діяльності підприємства

Сутність і задачі аналізу фінансових звітів. Види і зміст фінансових звітів. Використання бухгалтерського балансу в управлінні фінансами підприємства.

Методи пошуку резервів поліпшення фінансового стану підприємства. Аналіз майна та капіталу підприємства. Оцінка та управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. Шляхи їх підвищення.

Управління рентабельністю підприємства та його вплив на конкурентоспроможність. Оцінка і управління фінансовою стійкістю підприємства. Оцінка і шляхи підвищення ринкової активності суб'єктів господарювання.

Сутність і взаємозв'язок фінансового прогнозування і планування. Фінансове прогнозування і планування як важлива умова прийняття управлінських рішень.

Цілі й задачі фінансового прогнозування. Прогнозування фінансових результатів. Розрахунок і аналіз ресурсів, необхідних для реалізації цілей фінансового прогнозування.

Методи фінансового прогнозування. Прогнозування показників балансового звіту. Фінансовий план (баланс доходів і затрат) підприємства — основа управління фінансовими ресурсами підприємства. Управління виконанням фінансового плану.

Оперативне планування надходжень і використання грошових коштів підприємства. Управління вхідними грошовими потоками. Управління вихідними грошовими потоками. Оперативне регулювання поточних надходжень і витрат грошових коштів.

Тема лекційного заняття 2. Дохід і ризик

Поняття ризику і доходу. Види ризиків. Оцінка ризику. Рівень ризику. Вирахування очікуваних доходів за невизначених умов. Середнє квадратичне (стандартне) відхилення як міра ризику. Коефіцієнт варіації співвідношення ризику і доходу. Ризик портфеля. Коефіцієнт варіації і мінливість.

Визначення ризику і віддачі за моделлю оцінки капітальних активів (САРМ). Коефіцієнт бета. Лінія надійності ринку (SML).

Тема лекційного заняття 3. Банкрутство й управління фінансовою санацією підприємства

Поняття і фінансова оцінка банкрутства. Методи прогнозування банкрутства підприємства. Система попереднього регулювання на загрозу банкрутства і комплекс попереджувальних заходів. Фінансові наслідки банкрутства підприємства. Організаційне та фінансове забезпечення ліквідаційних процедур.

Сутність і задачі управління фінансовою санацією підприємств. Вибір ефективних форм фінансової санації. Санаційний контролінг. Внутрішній механізм фінансової стабілізації. Управління залученням зовнішніх фінансових джерел. Держава як сенатор підприємства. Організаційно — фінансове забезпечення реструктуризації підприємств.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.			л	п	лаб	інд
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. «Теоретичні основи фінансового менеджменту»													
Тема 1. Теоретико–методологічні засади фінансового менеджменту								8	1	-			7
Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту								8	-	-			8
Тема 3. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках								9	1	2			6
Разом за змістовим модулем 1								25	2	2			21
Змістовий модуль 2. «Управління активами та капіталом підприємства»													
Тема 1. Управління грошовими потоками на підприємстві								5	1	-			4
Тема 2. Управління прибутком								5	-	-			5
Тема 3. Управління оборотним капіталом								5	-	-			5
Тема 4. Вартість та оптимізація структури капіталу								5	1	2			2
Тема 5. Управління інвестиційною діяльністю підприємства								5	1	-			4
Разом за змістовим модулем 2								25	3	2			20
Змістовий модуль 3. «Фінансовий аналіз та фінансове планування»													
Тема 1. Оцінка фінансового стану								6		1			5
Тема 2. Фінансове планування діяльності підприємства								7	1	1			5
Тема 3. Дохід і ризик								6	-	-			6
Тема 4. Банкрутство й управління фінансовою санацією підприємства								6					6
Разом за змістовим модулем 3								25		2			22
Усього годин								75	6	6			63

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	2
2	Вартість та оптимізація структури капіталу	2
3	Оцінка фінансового стану підприємства	1
4	Фінансове планування і прогнозування діяльності підприємства	1

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Передумови виникнення фінансового менеджменту як науки.
2. Теоретичні основи фінансового менеджменту.
3. Суб'єкти й об'єкти фінансового менеджменту.
4. Мета, задачі та функції фінансового менеджменту.
5. Складові фінансової політики підприємства.
6. Стратегічні й тактичні цілі фінансової політики.
7. Фактори, що визначають дивідендну політику підприємства.
8. Стратегія й тактика фінансової політики підприємства.
9. Поняття грошових потоків. Їх класифікація.
10. Поняття операційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства.
11. Відмінність прямого і непрямого методів розрахунку грошового потоку.
12. Порядок розрахунку операційного і фінансового циклів.
13. Модель Баумоля.
14. Модель Міллера-Орра.
15. Прибуток підприємства. Фактори впливу на прибуток.

- 16.Класифікація витрат по відношенню до готової продукції.
- 17.Класифікація витрат за характером поведінки.
- 18.Поняття й сутність операційного аналізу.
- 19.Методика визначення точки беззбитковості.
- 20.Поняття цінової політики підприємства.
- 21.Напрямки використання прибутку підприємства.
- 22.Поняття дивідендної політики підприємства.
- 23.Теорія структури капіталу Міллера-Модільяні.
- 24.Сутність та структура оборотного капіталу.
- 25.Поняття норми і нормування.
- 26.Розрахунок чистого оборотного капіталу методами „знизу” і „зверху”.
- 27.Поняття і порядок розрахунку поточних фінансових потреб підприємства.
- 28.Принцип дорогої закупівлі та дешевого продажу товарів.
- 29.Спонтанне фінансування.
- 30.Облік векселів та факторинг.
- 31.Поняття і складові власного капіталу.
- 32.Поняття ціни капіталу.
- 33.Середньозважена вартість капіталу фірми.
- 34.Переваги та недоліки власного капіталу.
- 35.Поняття інвестиційного проекту.
- 36.Джерела фінансування інвестицій.
- 37.Метод чистого сучасного значення (NPV-метод).
- 38.Внутрішня норма прибутку.
- 39.Ризик як економічна категорія.
- 40.Види ризиків.
- 41.Основні показники оцінки ризиків.
- 42.Правила стратегії ризик-менеджменту.
- 43.Сутність аналізу фінансового стану підприємства.
- 44.Характеристика форм фінансової звітності.
- 45.Показники ліквідності.
- 46.Показники фінансової стійкості.
- 47.Показники ділової активності підприємства.
- 48.Показники ефективності господарської діяльності.
- 49.Заходи прискорення оборотності оборотних коштів.
- 50.Поняття фінансового планування.
- 51.Етапи фінансового планування.
- 52.Види бюджетів, які використовуються на підприємстві.
- 53.Поняття банкрутства і його причини.

- 54.Симптоми фінансової кризи.
- 55.Модель Альтмана.
- 56.Модель Спрінгейта.
- 57.Коефіцієнти, які використовуються вітчизняними аналітиками при прогнозуванні банкрутства.
- 58.Поняття фінансової санації.
- 59.Програма санації.
- 60.Мирова угода.

Модуль 1

Теоретичні питання			
Мета, завдання і функції фінансового менеджменту.			
Задача			
За наведеним балансом підприємства визначити ROA, ROE, ROS, якщо виручка від реалізації склала 1200 тис.грн., а прибуток 125 тис.грн.			
АКТИВИ		ПАСИВИ	
Основні засоби	450	Зареєстрований капітал	400
Нематеріальні активи	70	Нерозподілений прибуток	80
ТМЗ	120	Несплачений капітал	10
Дебіторська заборгованість	100	Кредиторська заборгованість за товари роботи і послуги	120
Грошові кошти	50	Інші поточні зобов'язання	180
Всього	790	Всього	790
Тестові завдання різних типів			
1.Фінансовий менеджмент це: 1. Сукупність певних підсистем діяльності, пов'язаних між собою та спрямованих на створення, розподіл, перерозподіл і споживання валового внутрішнього продукту відповідно до мети суспільства. 2. Створення фондів фінансових ресурсів для здійснення зовнішньоторгівельних операцій. 3. Мобілізація коштів на потреби господарської діяльності шляхом випуску й реалізації цінних паперів, які є гарантом повернення вкладених коштів і одержання доходу. 4. Економічні відносини, що пов'язані з рухом грошових потоків, формування, розподілом і використанням доходів і грошових фондів суб'єктів господарювання в процесі відтворення.			
2. Доберіть до тез лівої колонки (А,Б,В) правильні відповіді з правої колонки (1,2,3...) Планування			
А. процес підготовки, складання і затвердження системи пов'язаних між собою бюджетів, узгоджених за строками, напрямками діяльності, підрозділами та центрами відповідальності			1.прогнозування
Б. сукупність методів і засобів визначення джерел одержання фінансових ресурсів і напрямів їх використання для забезпечення господарської діяльності			2.бюджетування
В. це дослідження і розроблення можливих фінансових шляхів розвитку підприємства			3.фінансове планування
3.Основними завданнями аналізу фінансового стану є... 1. Дослідження результатів господарської діяльності підприємства. 2. Аналіз бухгалтерської звітності. 3. Оцінка ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, прибутковості та ефективності використання майна підприємства. 4. Планування фінансової діяльності підприємства. 5. Дослідження фінансових ресурсів.			

4. Номінальна відсоткова ставка – це:

1. Ставка, що скоригована на відсоток інфляції.
2. Величина, що характеризує інтенсивність нарахування процентів.
3. Відсоткова ставка без врахування інфляції.
4. Величина, що показує на скільки раз виріс першопочатковий внесок.
5. Виплата певного постійного процента від прибутку.

5. Пайовий капітал – це:

1. Доход, одержаний від розміщення акцій власної емісії за цінами, які перевищують номінальну вартість.
2. Фактична собівартість акцій власної емісії, вилучених товариством у своїх акціонерів.
3. Сукупність коштів фізичних та юридичних осіб, добровільно розміщених у товаристві для здійснення його господарсько – фінансової діяльності.
4. Сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства.
5. Капітал, сформований за рахунок внесків його учасників та засновників.

6. Які методи визначення ймовірності:

1. Прийом експертної оцінки.
2. Середньоочікуване значення
3. Суб'єктивний.
4. Коливання (змінюваність можливого результату).

7. Грошові потоки від інвестиційної діяльності включають:

1. Грошові надходження від продажу товарів та надання послуг
2. Грошові надходження від оренди, гонорарів, комісійних та інших доходів.
3. Грошові платежі від придбання основних засобів, матеріальних та інших необоротних активів.
4. Грошові надходження від емісії акцій чи інших пайових інструментів.
5. Авансовані грошові платежі та кредити, надані іншим сторонам (крім авансових платежів і кредитів, наданих фінансовими компаніями)

8. Коефіцієнт автономії (незалежності) визначається як відношення:

1. Позикові кошти / Власні кошти.
2. Продаж / Матеріальні запаси.
3. Власні оборотні кошти / Майно підприємства.
4. Поточні пасиви / Зобов'язання перед акціонерами.
5. Запаси та витрати / Активи.

9. Основна мета інвестиційного менеджменту –

1. Забезпечення високих темпів економічного розвитку за рахунок ефективної інвестиційної діяльності.
2. Забезпечення максимізації доходів від інвестиційної діяльності.
3. Розробка інвестиційної стратегії та забезпечення найбільш ефективних шляхів її реалізації на окремих етапах.
4. Забезпечення фінансової стабільності і платоспроможності підприємств в процесі реалізації інвестиційної діяльності.

10. Якщо ринкову ціну акції поділити на облікову ціну акції отримаємо показник

1. Дохід на акцію.
2. Цінність акції.
3. Рентабельність акції.
4. Коефіцієнт котирування акції.

Модуль 2

Теоретичне питання

Прогнозний бюджет грошових коштів. Модель Баумоля. Модель Міллера – Орра. Джерела фінансування.

Задача		
Знайдіть валову маржу, поріг рентабельності, запас фінансової міцності, прибуток, операційний важіль. На скільки відсотків зміниться прибуток якщо обсяг реалізації збільшити на 5%.		
УМОВА		
№	Показник	Значення
1	Обсяг реалізації, од.	1300
2	Ціна за одиницю, грн.	220
3	Постійні витрати, грн.	28000
4	Середні змінні витрати, грн.	170
Тестові завдання різних типів		
1. До задач фінансового менеджменту відносять: 1. Скорочення витрат на реалізацію продукції за рахунок удосконалення форм її збуту. 2. Оптимізація грошового обороту та підтримка постійної платоспроможності підприємства. 3. Аналіз фінансової стійкості підприємства. 4. Забезпечення підприємства достатнім об'ємом фінансових ресурсів для його постійного розвитку.		
2. Чистий грошовий потік представляє собою. 1. Приблизна оцінка надходжень грошових коштів від виробничої діяльності. 2. Зміна грошових коштів що знаходяться в розпорядженні підприємства за період, що аналізується. 3. Приблизна оцінка надходжень грошових коштів від невиробничої діяльності. 4. Планування доходу і витрат фірми щодо руху грошових коштів.		
3. Основним змістом внутрішнього (традиційного) фінансового аналізу є: 1. Аналіз динаміки прибутку, рентабельності, самоокупності та кредитоспроможності підприємства. 2. Оцінка використання майна, капіталу, власних фінансових ресурсів. 3. Аналіз ліквідності балансу та платоспроможності підприємства. 4. Аналіз питань, визначених внутрішніми користувачами. 5. Аналіз питань, визначених внутрішніми аналітиками.		
4. Що показує запас фінансової міцності? 1. Віддаленість виручки від реалізації від межі рентабельності. 2. Необхідний об'єм виручки від реалізації. 3. Фінансову стійкість підприємства. 4. Суму податку на додану вартість, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету та позабюджетних фондів. 5. Величину, на яку фактичний обсяг реалізації перевищує точку беззбитковості.		
5. Принципи формування капіталу підприємства: 1. Забезпечення рентабельного використання тимчасово вільного залишку грошових коштів. 2. Оптимізація середнього залишку грошових активів підприємства. 3. Формування принципів та оптимізація структури джерел фінансування операційних позаоборотних активів підприємства. 4. Визначення загальної потреби в власних фінансових ресурсах. 5. Забезпечення відповідності об'єму між залученим капіталом та об'ємом активів підприємства, які формуються.		
6. До функціональних завдань менеджменту санації відносять такі: 1. Проведення санаційного аудиту. 2. Організація реалізації проекту санації. 3. Розробка санаційної концепції. 4. Пошук альтернатив. 5. Організація контролю за виконанням проекту санації.		
7. Доберіть до тез лівої колонки (А,Б,В) правильні відповіді з правої колонки (1,2,3...)		
А. Метод стабільних дивідендів	1. Підприємство регулярно виплачує однакову сумму	

	дивіденду і при високих прибутках бонус
Б. Метод гнучкої дивідендної політики	2.Залежність розміру дивідендів від фінансових результатів
Г.Метод стійкого приросту дивідендів	3.Підприємство регулярно виплачує однакову сумму дивіденду або коливається в незначних, раніше обумовлених, межах
Д. Метод стабільної та бонусної частини	4.Модель М.Гордона

8.До оперативних методів відновлення платоспроможності відносяться:

1. Заміна активів під нову продукцію
2. Встановлення шляхів припинення штрафних санкцій за прострочену кредиторську заборгованість
3. Активний маркетинг з метою пошуку перспективної ринкової ніши
4. Переоформлення короткотермінової заборгованості у довготермінову
5. Поступове погашення старих боргів

9.Виміряти міру ризику можна шляхом розрахунку:

1. Можливого збитку;
2. Можливого прибутку;
3. Коливання можливого результату;
- 4.Ймовірності отримання бажаного прибутку.

10.Інтервал часу з моменту придбання виробничих ресурсів до моменту надходження грошових коштів за реалізований товар називають

1. Період кредитування підприємства.
2. Період тривалості виробничого циклу.
3. Період тривалості операційного циклу.
4. Період тривалості фінансового циклу.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС <u>Магістр</u> напрямок підготовки/ спеціальність <u>фінанси, банківська справа і страхування</u>	Кафедра <u>Фінансів</u> 2021 -2022 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни <u>Фінансовий менеджмент</u>	Затверджую Зав. кафедри Давиденко Н.М. 08 листопада 2021 р.
Екзаменаційні запитання			
Фінансовий менеджмент як специфічна сфера управління. Предмет фінансового менеджменту.			
Задача			
Облігація випущена на ринок за ціною 8820 дол.США. Доходність до погашення цієї облігації 0,11. Знайдіть ціну погашення облігації якщо вона: 1) Безкупонна з терміном погашення 1 рік 2) Безкупонна з терміном погашення 2 роки 3) Купонна з терміном погашення 2 роки і розміром купонної виплати 34 дол.США.			
Тестові завдання різних типів			
1.Об'єкт управління фінансового менеджменту підприємства включає:			
1. Результати інтелектуальної діяльності. 2. Власника. 3. Майно. 4.Інформація.			
2.Класифікація грошових потоків за критеріями - теперішній, майбутній			
1. за масштабами обслуговування господарського процесу			

2. за видами господарської діяльності
3. за напрямками руху грошових коштів
4. за методом визначення обсягу
5. за рівнем достатності обсягу
6. за методом оцінки у часі
7. за безперервністю формування

3.Фінансовий стан підприємства характеризується...

1. Сукупністю виробничо-господарських факторів.
2. Системою показників, що відображають наявність фінансових ресурсів.
3. Системою показників, що відображають наявність і формування фінансових ресурсів.
4. Системою показників, що відображають наявність, розміщення й використання фінансових ресурсів.
5. Формування та використання фінансових ресурсів.

4.Рекурсивна процентна ставка розраховується як:

1. Відношенням нарощення, яке називаємо дисконтом, до базової величини.
2. Відношенням нарощення до суми, що повертаємо, або нарощеної величини.
3. Відношення суми доходу, що виплачується за певний інтервал, до величини нарощеної суми, одержаної по закінченні цього інтервалу (у відсотках).
4. Нарахування відсотків декілька разів на рік.
5. Дисконтування на задану ставку і задану кількість періодів.

5.Завдання управління дебіторською заборгованістю:

1. Фінансовий аналіз діяльності організації – постачальника.
2. Прийняття рішення про можливість використання факторингу або форфейтингу.
3. Контроль за фінансовим станом дебіторів.
4. Звернення до господарського суду із позовом про стягнення простроченої заборгованості.
5. Розрахунок прогнозного розміру резерву сумнівних боргів.

6. Доберіть до тез лівої колонки (А,Б,В) правильні відповіді з правої колонки (1,2,3...) Зони фінансового ризику

А. Можливі фінансові втрати в обсязі власного капіталу	1. зона критичного ризику
Б. можливі фінансові втрати в межах розрахункового валового доходу	2. зона катастрофічного ризику
В. зона в якій втрати не очікуються або спостерігається перевищення прибутку	3. безризикова зона
Г. ділянка коли втрати менші ніж очікуваний прибуток	4. зона припустимого ризику

7.По фінансовій діяльності сума чистого грошового потоку визначається як:

1. Різниця між надходженнями (вхідним грошовим потоком) і витрачанням (вихідним грошовим потоком) грошових коштів в процесі здійснення господарської діяльності підприємства.
2. Різниця між сумою реалізації окремих видів необоротних активів, фінансових інвестицій і сумою їх придбання в звітному періоді.
3. Різниця між сумою фінансових ресурсів, залучених із зовнішніх джерел, і сумою основного боргу, а також дивідендів (процентів), виплачених власникам підприємства.

8.За ступенем впливу на фінансовий стан господарюючого суб'єкта ризик поділяють на...

1. Внутрішній і зовнішній.
2. Постійний і тимчасовий.
3. Прогнозований і не прогнозований.
4. Припустимий, критичний та катастрофічний.
5. Специфічний і систематичний.

9.Фактори, які впливають на об'єм інвестицій:

1. Розподіл доходу на споживання і збереження, рівень очікуваної норми чистого прибутку, ставка позичкового відсотку, рівень інфляції.
2. Розподіл доходу на споживання і збереження, рівень очікуваної норми чистого прибутку, ставка позичкового відсотку.

3. Розподіл доходу на споживання і збереження, рівень очікуваної норми чистого прибутку, рух грошових коштів, рівень інфляції.

4. Бюджетне планування, рівень очікуваної норми чистого прибутку, ставка позичкового відсотку, рівень інфляції.

10. Якщо ринкову ціну акції поділити на дохід на акцію отримаємо показник

1. Дохід на акцію.

2. Цінність акції.

3. Рентабельність акції.

4. Коефіцієнт котирування акції.

Буряк А.В.

7. Методи навчання

Методи, які використовуються при викладенні та засвоєнні матеріалу дисципліни:

- аналітичний метод передбачає мисленнєве або практичне розкладання цілого на частини з метою виокремлення суттєвих ознак цих частин (що стосується визначень з дисципліни бюджетний менеджмент, класифікації таких категорій як податки, збори, доходи, видатки тощо);

- синтетичний – це метод, який передбачає теоретичне або практичне поєднання виділених аналізом елементів чи властивостей предмета й явища в одне ціле (формування державного бюджету з доходів та видатків, розгляд функцій органів управління бюджетом тощо);

- дедуктивний метод передбачає рух у вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;

- індуктивний метод – вид умовиводу, в якому посилення і висновки є судженнями однакового ступеня загальності (від одиничного до одиничного, від загального до загального).

За рівнем самостійної розумової діяльності студенти використовують такі методи навчання: проблемний виклад, дослідний, частково-пошуковий.

Використання цих методів ґрунтується на послідовній і цілеспрямованій постановці перед учнями проблемних задач, розв'язуючи які, вони під керівництвом учителя активно засвоюють нові знання, що сприяє інтелектуальному розвитку особистості.

9. Форми контролю

Формами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна атестація та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. Поточний контроль може здійснюватись шляхом усного та письмового опитування, розв'язку тестових завдань, підготовки доповідей та рефератів, виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання.

Проміжна атестація для студентів очної форми навчання має на меті визначити сукупність знань студента з дисципліни по завершенню певного етапу вивчення дисципліни і проводиться у формі контрольних завдань та тестування по кількох темах у вигляді модулів.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру для визначення обсягу знань студента по закінченню курсу і здійснюється у формі іспиту.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Давиденко Н.М. Фінансовий менеджмент: Підручник. – К.: ТОВ «Задруга», 2012. – 516с.
2. Давиденко Н.М. Буряк А.В. Фінансовий менеджмент: методичні рекомендації для семінарських занять та самостійного опрацювання курсу / [Уклад.: Н.М. Давиденко, А.В. Буряк; Національний університет біоресурсів і природокористування України.] – Київ: НУБіП, 2016. – с.124
3. Електронний навчальний комплекс дисципліни <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=69>
4. Опорний конспект лекцій.
5. Робоча програма.
6. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного і модульного контролю навчальних досягнень студента.
7. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
8. Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни.

12. Рекомендована література

- основна

1. Давиденко Н.М. Фінансовий менеджмент: Підручник. – К.: ТОВ «Задруга», 2012. – 516с.
2. Давиденко Н.М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Академія муніципального управління. — Ніжин : Аспект - Поліграф, 2007. — 332с.

3. Герасимчук З.В., Вахович І.М. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Луцький держ. технічний ун-т; Київський національний торговельно-економічний ун-т. — Вид. 21е, переробл. і доп. — Луцьк : Надстир'я, 2007. — 412с.
4. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / [Васьківська К. В., Сич О. А.] . — Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. — 236 с.
6. Партин Г. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. для студ. спец. "Фінанси" / Г. О. Партин, Н. Є. Селюченко ; Національний ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка", 2010. - 330 с.
7. Петленко Ю.В. Фінансовий менеджмент. К.: Кондор, 2007. — 298 с.
8. Птащенко Л.О. Управління корпоративними фінансами: Навч. Пос. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 296 с.
9. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д., Невмержицька Н.Ю., Невмержицький Я.І. Фінансовий менеджмент: Підручник / Київський національний економічний ун-т / А. М. Поддєрьогін (кер.кол.авт.і наук.ред.). — К. : КНЕУ, 2005. — 535с.

- допоміжна

1. Бігдан І.А. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посібник / І.А.Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова, О.В. Жилякова – Х.:ХДУХТ, 2017. 197–с.
2. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. Т. 1. / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2006. – 592 с.
3. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. Т. 2. / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2006. – 512 с.
4. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. – 2-е изд., перераб. и доб. / И. А. Бланк – К. : Эльга, “Ника-Центр”, 2004. – 656 с.
5. Боронос В. М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб./ В. М. Боронос. – Суми: СумДУ, 2012. – 539 с.
6. Брігхем З.Ф. Основы финансового менеджмента: Пер. з англ. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
7. Ван Хорн Дж.К. Основы финансового менеджмента / Дж. К. Ван Хорн, Дж. М. Вахович; пер с англ.. – [12-е изд.]. – М.: Вильямс. – 2006. – 1232 с.
8. Дема Д. І., Дорохова Л. М., Віленчук О. М. Фінансовий менеджмент: підручник. Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
9. Кириченко О.А. Фінансовий менеджмент як інструмент управління підприємством/ О.А. Кириченко, К.Г. Ваганів// Фінанси. - 2009. - № 5. - С. 143 с.
10. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. — К.: Знання, 2008. — 483с.

11. Кузнєцова С. А. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб./С. А. Кузнєцова. – К.: ЦУЛ, 2014. – 124 с.
12. Кузьменко Л. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник/ Людмила Кузьменко, Володимир Кузьмін, Валентина Шаповалова,. - Херсон: ОЛДІ-плюс, 2003. - 255 с.
13. Мринська Т.С. Роль фінансового менеджменту в діяльності підприємств/ Т.С. Мринська// Науковий вісник Академії муніципального управління. - 2009. - № 6. -56 с.
14. Нестерова С. Фінансовий менеджмент: практикум: навчальний посібник/С. Нестерова// Кондор. – 2019. – 280 с.
15. Омельченко Л. С. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Л. С. Омельченко. – Маріуполь : ПДТУ, 2016. – 235 с.
16. Островська Г.Й. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Г.Й. Островська – Т.: Підручники і посібники, 2008. – 576с.
17. Пазинич В.І. Шулешко А.В. Фінансовий менеджмент: навч. Посібник / В.І. Пазинич, А.А. Шулешко Фінансовий менеджмент: навч. Посібник – К.: Центр навчальної літератури.2019. - 408с.
18. Рясних Є. Г. Основи фінансового менеджменту/ [Електронний ресурс]/ Є. Г. Рясних. - Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/1237011....emstvah>
19. Садеков, АА., Цурик В.В. Управление предприятием в условиях кризиса [текст] / А.А. Садеков, В.В. Цурик.- Донецк: ДонГУЭТ, 2012. - 178 с.
20. Финансовый менеджмент. Теория и практика / Под ред. Стояновой Е. С. - М.: Перспектива, 2010.-153 с
21. Фінансова стратегія підприємства : монографія / [І. О. Бланк, Г. В. Ситник, О. В. Корольова-Казанська, І. Г. Ганечко] ; за заг. наук. ред. І.О. Бланка. – К. : КНТЕУ, 2009. – 147 с.
22. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. /І. С. Лапіна, О. М. Гончаренко, Г. О. Величко та ін.; за ред. І. С. Лапіної. Одеса: Атлант, 2016. 313 с.
23. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / за заг. ред. В.М. Бороноса. – Суми: Вид-во СумДУ, 2012. – 539 с.– Режим доступу: <http://fin.fem.sumdu.edu.ua/uk/finman2012.html>
24. Фінансовий менеджмент: підручник / А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк, М. Д. Білик та ін.; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с.
25. Фінансовий менеджмент: Підручник/ Ред. А.М. Поддєрьогін; М-во освіти і науки України, Київ. нац. економ. ун-т. - К.: КНЕУ, 2004. - 535 с.

26. Фінансовий менеджмент: Підручник./ Партин Г. О., Селюченко Н. Є. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 388 с.
27. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посіб. / І. А. Бігдан, Л. І. Лачкова, В. М. Лачкова, О. В. Жилякова. Х.:ХДУХТ, 2017. 197 с.
28. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: Підручник. / В. М. Шелудько. – К., 2013. – 375 с.
29. Шершньова, З.Є. Стратегічне управління[текст] : [навч. посібник] / З.Є. Шершньова, С.В. Оборська. - [перероб. і доп.]. - К.: КНЕУ, 2010. - 699 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої ради України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.
3. Офіційний веб-портал Державної казначейської служби України. – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
4. Офіційний веб-сайт Державної митної служби України. – Режим доступу: <http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/index>.
5. Офіційний портал Державної податкової служби України. – Режим доступу: <https://tax.gov.ua/>
6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Офіційний веб-сайт Державної фінансової інспекції України. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>.
8. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>.
9. Офіційний веб-сайт Міністерства інфраструктури України. – Режим доступу: <http://mtu.gov.ua/>.
10. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
11. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України. – Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua>.
12. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій України. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua>.
13. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
14. Офіційний веб-сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. – Режим доступу: <http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/index>.